

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

NEMZETKÖZI KATONAI ÉS HADITECHNIKAI SZEMLE

NAGY-BRITANNIÁNAK NÖVELNIE KELLENE VÉDELMI KIADÁSAIT

Theresa May brit miniszterelnök a 2017. január végi washingtoni látogatásán azt a következtetést vonta le, hogy Donald Trump, az új amerikai elnök „100%-ban a NATO mögött áll”, és kevesli az európai NATO-országok anyagi hozzájárulását a Szövetség erejének fenntartásához, illetve növeléséhez.¹ Nagy-Britannia kormánya szerint az ország jelenleg tartja magát a NATO-ajánláshoz, és a GDP 2%-át költi védelmi célokra, de az IISS² brit kutatóintézet számításai szerint 2016-ban csak a GDP 1,98%-át, az elvártnál kevesebbet fordított védelemre. Az európai tagállamok közül csak Észtország és Görögország érte el a 2%-ot. A briteknél tapasztalt elmaradás oka, hogy a gazdaság a vártnál gyorsabban nőtt, a kiadások viszont a tervek szerint valósultak meg. A különbség mintegy 380 millió font. A védelmi minisztérium szerint az IISS számítása hibás, mert a font árfolyamának az ingadozásait rosszul vette figyelembe, ráadásul a NATO 2016. júliusi statisztikai kimutatása is a GDP 2,21%-ában adja meg a brit védelmi kiadásokat. Brit szakértők szerint igaza van Trump elnöknek, amikor felveti a költségvetési egyensúlytalanságot.

A BRIT VÉDELMI MINISZTERIUM TAGADJA, HOGY AZ ÖSSZES TÁMADÓ TENGERALATTJÁRÓ ÜZEMKÉPTELEN

A brit védelmi minisztérium szerint nem igaz az a sajtóban elterjedt hír, hogy a támadó tengeralattjárók teljes flottája üzemképtelen.³ Egy minisztériumi forrás szerint ez az állítás kategorikusan nem igaz, mert vannak hadra fogható támadó tengeralattjárók is. A hét tengeralattjáróból öt – köztük egy új típusú – meghibásodást követő javítás alatt van, illetve karbantartásukat végzik. Egyes források szerint a már átadott három, egyenként 1,2 milliárd fontért megépített Astute-osztályú tengeralattjáró mindegyike technikai problémákkal küzd. Egy vizsgálat során szakértők kiderítették, hogy a brit tengeralattjárók olyan zajosak, hogy azokat az orosz tengeralattjárók már 100 mérföldről meghallhatják. A haditengerészet szóvivője szerint Nagy-Britannia flottája világszínvonalú és képes megvédeni az ország érdekeit bárhol a világon. Az első Astute-osztályú tengeralattjáró 2014-ben állt szolgálatba, összesen hét ilyen osztályú hajó építését tervezik. Hossza 97 m, vízkiszorítása 7400 tonna, maximális sebessége 30 csomó. Vízi célpontok ellen Spearfish torpedókat, szárazföldi célok ellen pedig Tomahawk robotrepülőgépeket alkalmazhat.⁴

¹ <http://www.telegraph.co.uk/opinion/2017/02/15/britain-should-listen-donald-trump-spend-defence/> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

² International Institute for Strategic Studies.

³ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/10/britains-entire-fleet-attack-submarines-action/> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

⁴ <http://www.royalnavy.mod.uk/the-equipment/submarines/fleet-submarines/astute-class> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 15.)

TÁVIRÁNYÍTOTT MOTORCSÓNAK A HUTIK ÚJ FEGYVERE

Január 30-án huti lázadók megtámadták a jemeni partok közelében a Vörös-tengeren járőröző szaúd-arábiai Al-Madinah fregattot. Az első jelentések szerint három motorcsónak közeledett a fregatt felé, melynek legénysége fedélzeti fegyverekkel igyekezett megakadályozni a közeledésüket, de az egyik a hajónak csapódott, majd robbanás következett be. A támadás következtében a hajó személyzetéből ketten meghaltak és hárman megsebesültek. Irán szerint a támadást irányított rakétával követték el.⁵ A térségben állomásozó amerikai 5. Flotta parancsnoka, Kevin Donegan altengernagy szerint – az előzetes feltételezéssel ellentétben – a motorcsónakot nem öngyilkos merénylő vezette, hanem az távirányítású volt, robbanóanyaggal megtöltve.⁶ Ez új helyzetet teremt a térségben, mert a fenyegetettség nagyobb területet érint, ráadásul jelzi, hogy a hutik külföldi segítséget is kapnak. Azt nem lehet tudni, hogy a motorcsónak iráni eredetű-e, de Iránnak mindenképpen köze van hozzá. Az altengernagy elmondása szerint korábban több Jemen felé tartó hajón az ENSZ illetékesei – a BT tiltó határozata ellenére – fegyvereket, többek között iráni eredetűeket is találtak. A huti felkelők katonai képességeinek erősödésével a jemeni polgárháború hatása a partoktól távolabb is érződhet, növelve a térség veszélyeztetettségi zónáját.

UKRÁN HARCKOCSI-ELHÁRÍTÓ ROBOTJÁRMŰ

Az Abu-Dzabiban február 19–23. között megrendezett IDEX 2017 haditechnikai kiállításon 1235 kiállító vett részt. Egy válogatás⁷ szerint az öt legérdekesebb (legmeglepőbb) jármű közé került az ukrán SzpecTehnoEkszporth vállalat távirányított Fantom típusú harckocsi-elhárító járműve, amelyet először 2016-ban Kijevben mutattak be egy hadiipari kiállításon. A gyártó szerint a járművet annak fegyverzete – egy Barrier elnevezésű páncéltörő rendszer négy rakétával, valamint egy 12,7 mm-es géppuska – alkalmassá teszi erősen és gyengén páncélozott, 100–5000 m távolságon lévő célok elleni harcra.⁸ A páncéltörő rendszer helyett a stabilizált forgó platformon egyéb fegyverzet is elhelyezhető. Más felszereléssel és fegyverzettel a Fantom alkalmassá tehető például lövészalegységek tűztámogatására, felderítésre, megfigyelésre, sebesültek kimenekítésére, utánpótlás szállítására. A hatkerekű, összkerék-hajtású, független kerékfelfüggesztésű jármű maximális sebessége 38 km/h, de a hibrid meghajtás egy bevetésen egyelőre csak 20 km megtételét teszi lehetővé. Irányítása kódolt rádiójelekkel vagy optikai kábelen keresztül történik. Ez utóbbi hossza 5000 m. A jármű kezelője az azon elhelyezett elektrooptikai berendezések által szolgáltatott információk alapján végzi az irányítást.⁹

⁵ <http://www.breitbart.com/national-security/2017/01/31/houthi-rebels-attack-saudi-frigate-off-coast-yemen/> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 15.)

⁶ <http://www.defensenews.com/articles/new-houthi-weapon-emerges-a-drone-boat> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

⁷ <http://defence-blog.com/army/top-5-idx2017.html> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 15.)

⁸ <http://www.defensenews.com/articles/ukraine-company-debuts-tank-busting-unmanned-ground-vehicle> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

⁹ <http://www.defence24.com/512535,polish-los-and-ukrainian-fantom-unmanned-systems-showcased-in-the-vicinity-of-kiev> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 15.)

NAGY-BRITANNIA TIZENÉVESEK SZÁMÁRA KIBERBIZTONSÁGI TANFOLYAMOKAT SZERVEZ

A brit kormány azt tervezi, hogy 2017. szeptembertől 14–18 éves fiatalok részére kiberbiztonsági tanfolyamokat indít, hogy erősítse az ország védelmét a kibertámadásokkal szemben.¹⁰ A program finanszírozására a kormány 20 millió fontot szán. Reményei szerint 2021-ig közel hatezer fiatal végzi el a tanfolyamot, és közülük sokan kiberbiztonsági területen építenek karriert. A brit parlament illetékes bizottsága szerint a brit rádióelektronikai hírszerzéssel foglalkozó szervezet (GCHQ¹¹) 2015-ben havonta 200 kibertámadással foglalkozott, az előző évinek a duplájával. A szakemberhiány miatt az ország nem képes megfelelő hatékonysággal blokkolni a kibertámadásokat, illetve reagálni azokra.

AZ OROSZ BALKAN GRÁNÁTVETŐ 2017 VÉGÉIG HADRENDBE ÁLLHAT

Az IDEX 2017 haditechnikai kiállításon az orosz Tyehmas konszern vezetője bejelentette, hogy az új fejlesztésű Balkan gránátvető csapatpróbáját 2017-ben elvégzik, és ha az a várakozásoknak megfelelően vizsgázik, akkor várhatóan még az év vége előtt rendszeresítik.¹² Az AGSz–40¹³ típusú 40 mm-es állványos automata gránátvető a Tyehmas és a Kalasnyikov konszernek közös fejlesztése, a Tyehmas 2016-ban készült fel a fegyver sorozatgyártására. A gyártó szerint a fegyver a kategóriájában minden hazai és külföldi eszköznél hatékonyabb. A jelenleg használt, 1995-ben rendszeresített AGSz–17 Plamja típusú 30 mm-es automata gránátvető lőtávolsága 1700 m, az új eszköze pedig 2500 m, és repeszhatása is nőtt 50%-kal. A Balkan gránátvető tömege 32 kg, a 20 darab hüvely nélküli löszert tartalmazó tár 14 kg. Elméleti tűzgyorsasága 400 lövés percenként. A háromlábú állványra helyezett fegyver célzását 2,7-szeres nagyítású optikai célzókészülék vagy éjjellátó eszköz segíti.¹⁴

FINNORSZÁG ÉS ÉSZTORSZÁG DÉL-KOREAI TARACKOKAT VÁSÁROL

A finn védelmi minisztérium februárban bejelentette, hogy 146 millió euró értékben 48 darab 155 mm-es K9 típusú önjáró tarackot vásárol a dél-koreai haderőtől.¹⁵ Az összeg tartalmazza a finn kezelőállomány kiképzésének, bizonyos tartalék alkatrészeknek és a tarackok karbantartásának költségeit is. A szerződés lehetővé teszi további K9 tarackok beszerzését is. Dél-Koreával a tárgyalások 2016 júliusában kezdődtek, majd év vége felé finn katonák megkezdték a tarack gyakorlati tesztelését is. A védelmi minisztérium döntésében – vagyis a K9 kiválasztásában más potenciális jelöltekkel szemben – szerepet játszott az

¹⁰ <http://fifthdomain.com/2017/02/13/uk-offers-teens-cybersecurity-classes-to-fight-attacks/> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

¹¹ Government Communications Headquarters.

¹² <http://www.vpk-news.ru/news/35280> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

¹³ Avtomatycieszkij granatomjot sztankovij.

¹⁴ http://www.armyrecognition.com/weapons_defence_industry_military_technology_uk/new_ags-40_balkan_40mm_automatic_grenade_launcher_will_enter_in_service_with_russian_army_tass_11311161.html (Letöltés időpontja: 2017. 03. 17.)

¹⁵ <http://www.janes.com/article/67827/finland-buys-k9-howitzers-from-south-korea> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

ár, valamint az, hogy a dél-koreai tarack könnyen és hatékonyan alkalmazható alapvetően sorozott állományú haderőben is. A 48 tarack leszállítása 2017-ben elkezdődik, a sorállomány kiképzési programjában pedig 2019-ben jelenik meg. Az összes tarack leszállítása 2024-ben fejeződik be. Ez egybevág a korábbi finn tervvel, miszerint az új taracknak a kezdeti műveleti képességet 2020-ra, a teljeset pedig 2025-re kell elérnie.

Az észti védelmi minisztérium is dél-koreai K9 típusú tarackok beszerzése mellett döntött,¹⁶ hogy azokkal növelje a szárazföldi erők tűzérési erejét és manőverezőképességét. A tervek legalább 12 tarack beszerzését irányozzák elő 2021-ig. Az észti szárazföldi erők megerősítése iránti igény a három balti ország vezetőinek közös aggodalmát fejezi ki, melyet Oroszország Kelet-Európában folytatott tevékenysége, de leginkább az ukrainai katonai beavatkozása és a Krím félsziget elcsatolása váltott ki. 2017 elején az észti kormány egy ügynökségnél központosította a haderő beszerzéseit, melyeket korábban a haderőnemek külön-külön szerveztek. Az új ügynökség rendelkezésére álló pénzügyi keret 2020-ra eléri az évi 200 millió eurót. A K9 önjáró tarackot 1999-ben rendszeresítették a dél-koreai haderőben. Személyzete 5 fő, tömege 47 tonna, maximális sebessége 66 km/h. Fő fegyverzete egy 155 mm-es (L52) löveg, 48 darab NATO-kompatibilis lőszerrel. Lőtávolsága hagyományos lőszerrel 30 km, rakéta-póthajtásával 40 km. Az automata töltőberendezés percnként hat lövés leadását teszi lehetővé. A toronyban egy 7,62 mm-es golyószórót is elhelyeztek.¹⁷

KÍNA KAMBODZSAI KATONAI LÉTESÍTMÉNY ÉPÍTÉSÉT FINANSZÍROZTA

2017. február 15-én átadták a kambodzsai haderő legújabb karbantartást, javítást és felújítást végző katonai létesítményét. A Phnompen külvárosában található létesítmény megépítését Kína finanszírozta, és azt a 99. tehergépkocsi-zászlóalj üzemelteti.¹⁸ Kína az elmúlt években a kambodzsai haderőnek több alkalommal adományozott szállító járműveket, amelyek karbantartását, javítását, valamint felújítását és korszerűsítését a jövőben ebben a létesítményben fogják elvégezni. A két ország közötti katonai kapcsolatok az elmúlt években folyamatosan erősödnek. Kambodzsza Kínától kapja a legtöbb katonai segílyt, és 2016 elején megtartották az első közös haditengerészeti gyakorlatot is. Ezt követően a kambodzsai haditengerészet kifejezte szándékát két kínai hadihajó jövőbeni megvásárlására. A hajókról egyelőre csak annyi tudható, hogy a kambodzsai fél 140 m hosszú és mintegy 100 fős személyzettel működő, de rakétafegyverzettel is rendelkező hadihajókra gondol, amelyeket „nem háborúra, hanem felségvizeinek a védelmére” kíván beszerezni.¹⁹

¹⁶ <http://www.defensenews.com/articles/estonia-joins-finland-in-howitzer-procurement> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

¹⁷ http://www.military-today.com/artillery/k9_thunder.htm (Letöltés időpontja: 2017. 03. 19.)

¹⁸ <http://www.janes.com/article/67928/china-funds-new-cambodian-military-mro-facility> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

¹⁹ <http://thediplomat.com/2016/02/cambodia-wants-china-warships-navy-commander/> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 19.)

HORVÁTORSZÁG ÉS ALBÁNIA AGGÓDNAK A BALKÁN BIZTONSÁGA MIATT

Két NATO-tagállam, Horvátország és Albánia februárban egy közös levélben arról írtak a NATO főtitkárának, hogy szerintük Szerbia veszélyezteti Koszovó, és ezzel együtt az egész Balkán biztonságát.²⁰ A levél megírását az váltotta ki, hogy Belgrádból olyan vonatszerelvény indult Koszovóba, amelyet szerb nemzeti színekkel festettek le, és a vagonok oldalain több nyelven olyan szöveg szerepelt, mely szerint Koszovó Szerbia része. Pristina Belgrád cselekedetét provokációnak minősítette, és a vonatot nem engedte be Koszovó területére. Stoltenberg NATO-főtitkár a levélre reagálva kijelentette, hogy „a Szövetség továbbra is elkötelezett Koszovó biztonsága és stabilitása iránt”. Az 1998–1999-es koszovói konfliktus befejezését követően a NATO által telepített békefenntartó erő (KFOR) létszáma 55 000 fő volt, a jelenlegi létszám 4500 fő. Koszovó 2008-ban egyoldalúan kinyilvánította függetlenségét, amelyet 2017. február 27-ig az ENSZ 114 tagállama, köztük 23 EU-tag ismert el.²¹

IRÁN ELKEZDI EGY ÚJ HARCKOCSITÍPUS GYÁRTÁSÁT

Az iráni félhivatalos Fars hírügynökség jelentése szerint a hadsereg bemutatott egy hazai gyártású harckocsit, melynek a sorozatgyártása is elkezdődött.²² A Karrar (Csapásmérő) nevet viselő harckocsit felszerelték elektrooptikai célzóberendezéssel és lézeres távolságmérővel, alkalmas álló és mozgó célok megsemmisítésére nappal és éjjel, továbbá irányított rakéták kilövésére és pontos célba juttatására. A Karrar az Iránban licence alapján gyártott szovjet T-72Sz (export változatú) harckocsi jelentősen továbbfejlesztett változata. Az iráni haderő jelenleg 480 T-72Sz és néhány régebbi, T-72M1 változatú harckocsit tart rendszerben, és többségük alkalmas a Karrar szintjére történő korszerűsítésre. A Karrar többek között új tornyot és kiegészítő páncélzatot, új megfigyelő- és célzó-, valamint tűzvezető rendszert kapott. Összességében javult a tűzereje, a védettsége és valószínűleg a mozgékonyasága is. Fejlesztésében nyilván az oroszok is részt vettek, számos jellemzője azonos az orosz T-90Sz harckocsival. Szakértők szerint lehetséges, hogy a harckocsi a T-90Sz licence alapján gyártott, annak kissé „butított” változata. Képességei nem érik el a korszerű nyugati és kínai harckocsikéit.²³

²⁰ http://www.spacedaily.com/reports/Croatia_Albania_warn_NATO_on_Balkans_security_threats_999.html (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)

²¹ <http://www.kosovothankyou.com/> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 19.)

²² <http://www.defensenews.com/articles/iran-unveils-domestically-produced-tank-production-line> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 13.)

²³ <http://www.military-today.com/tanks/karrar.htm> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 19.)

KÍNA 2017 NYARÁN BEFEJEZI KATONAI BÁZISA ÉPÍTÉSÉT DZSIBUTIBAN

Műholdfelvételek szerint a Dzsibutiban mintegy 36 hektáron elterülő kínai katonai bázis építése előrehaladott állapotban van.²⁴ Az amerikai haderő afrikai parancsnoksága (USAFRICOM²⁵) szerint a bázis 2017 nyarára elkészülhet.²⁶ Dzsibuti a hajózási útvonalak szempontjából stratégiai fontosságú helyen, a Vörös-tengert az Ádeni-öböllel összekötő tengerszoros déli partján található. Kína az ott kiépített haditengerészeti bázisából hajókkal és helikopterekkel könnyen ellenőrizheti a számára nagyon fontos, az európai piac könnyű és gyors elérhetőségét biztosító tengeri útvonalat. Dzsibuti stratégiai fontosságát több ország is igyekszik kihasználni. Az országban amerikai és francia katonai bázis már évek óta működik. Japán 2011 óta 30 hektárt bérel az ott állomásozó 180 katonája számára, de a kínai jelenlét miatt a bérelendő területnek és az állomány létszámának a növelését tervezi. Egy 2016-ban aláírt biztonsági megállapodás alapján hamarosan Szaúd-Arábia is elkezd egy bázis építését. Oroszország is jelentkezett, hogy szeretne ott bázist létrehozni, de a dzsibuti hatóságok a kérést elutasították.

A PORTSMOUTH KIKÖTŐ HAMAROSAN FOGADHATJA AZ ÚJ BRIT REPÜLŐGÉP-HORDOZÓKAT

A brit védelmi minisztérium márciusi bejelentése szerint a dél-angliai Portsmouth kikötőjében elkészült a móló és a tengerfenék kimélyítése olyan szélességben, hogy két Queen Elizabeth-osztályú hajó is kiköthessen. Ezzel megvalósult a mintegy 100 millió fontos projekt legfontosabb része, amely lehetővé teszi a repülőgép-hordozók számára, hogy az év vége előtt behajózhassanak honi kikötőjükbe. A kikötő használatra alkalmassá tétele után következik a hajók és a kikötő állományának az elméleti és a gyakorlati felkészítése, a tevékenységek begyakorlása, a szükséges berendezések kezelésének az elsajátítása, hogy a hajók kikötése és távozása a kikötőből biztonságosan történhessen. A hajóosztály két egységből áll. A Queen Elizabeth várhatóan 2020-ban éri el a kezdeti műveleti képességet, a Prince of Wales pedig 2023-ban, hacsak a magas költségek miatt – az első hajóra fordított kiadások elérik a 3 milliárd fontot – a program nem húzódik el.²⁷

FELHASZNÁLT IRODALOM

<http://defence-blog.com/army/top-5-idex2017.html>

<http://fifthdomain.com/2017/02/13/uk-offers-teens-cybersecurity-classes-to-fight-attacks/>

<http://thediplomat.com/2016/02/cambodia-wants-china-warships-navy-commander/>

²⁴ <https://www.thesun.co.uk/news/1652050/djibouti-china-builds-first-overseas-military-base-in-djibouti-for-ships-helicopters-and-special-forces-in-bid-to-become-naval-superpower/> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 13.)

²⁵ United States Africa Command.

²⁶ <http://www.janes.com/article/68642/afcom-commander-says-china-s-base-in-djibouti-to-be-completed-in-coming-months> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 13.)

²⁷ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4000826/Britain-sail-new-flagship-aircraft-carrier-squadron-Typhoons-disputed-South-China-Sea-strength-aimed-China.html> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 19.)

- http://www.armyrecognition.com/weapons_defence_industry_military_technology_uk/new_ag-40_balkan_40mm_automatic_grenade_launcher_will_enter_in_service_with_russian_army_tass_11311161.html
- <http://www.breitbart.com/national-security/2017/01/31/houthi-rebels-attack-saudi-frigate-off-coast-yemen/>
- <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4000826/Britain-sail-new-flagship-aircraft-carrier-squadron-Typhoons-disputed-South-China-Sea-strength-aimed-China.html>
- <http://www.defence24.com/512535.polish-los-and-ukrainian-fantom-unmanned-systems-showcased-in-the-vicinity-of-kiev>
- <http://www.defensenews.com/articles/estonia-joins-finland-in-howitzer-procurement>
- <http://www.defensenews.com/articles/iran-unveils-domestically-produced-tank-production-line>
- <http://www.defensenews.com/articles/new-houthi-weapon-emerges-a-drone-boat>
- <http://www.defensenews.com/articles/ukraine-company-debuts-tank-busting-unmanned-ground-vehicle>
- <http://www.janes.com/article/67827/finland-buys-k9-howitzers-from-south-korea>
- <http://www.janes.com/article/67928/china-funds-new-cambodian-military-mro-facility>
- <http://www.janes.com/article/68642/africom-commander-says-china-s-base-in-djibouti-to-be-completed-in-coming-months>
- <http://www.kosovothanksyou.com/>
- http://www.military-today.com/artillery/k9_thunder.htm
- <http://www.military-today.com/tanks/karrar.htm>
- <http://www.royalnavy.mod.uk/the-equipment/submarines/fleet-submarines/astute-class>
- http://www.spacedaily.com/reports/Croatia_Albania_warn_NATO_on_Balkans_security_threats_999.html
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/10/britains-entire-fleet-attack-submarines-action/>
- <http://www.telegraph.co.uk/opinion/2017/02/15/britain-should-listen-donald-trump-spend-defence/>
- <http://www.vpk-news.ru/news/35280> (Letöltés időpontja: 2017. 02. 20.)
- <https://www.thesun.co.uk/news/1652050/djibouti-china-builds-first-overseas-military-base-in-djibouti-for-ships-helicopters-and-special-forces-in-bid-to-become-naval-superpower/>